

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/17/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4115212737
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4115212737.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a členiek senátu JUDr. Viery Koscelanskej a JUDr. Lenky Halmešovej, v spore žalobkyne: C. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX X. C., právne zastúpená: Mgr. Vladimír Šárnik, advokát, so sídlom Rožňavská 2, 821 01 Bratislava proti žalovanému: I. C., narodený XX.XX.XXXX, bytom P. XX, XXX XX X. C., t.č. M. R. E. XX, XXX XX E., právne zastúpený: JUDr. Vlasta Suchanová, advokátka, so sídlom Podzámska 32, 940 01 Nové Zámky, o vylúčenie z užívania bytu, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Nitra č.k. 19C/232/2015-403 zo dňa 8. októbra 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu
p o t v r d z u j e .

Žalobkyni priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie vylúčil žalovaného z užívania bytu č. XX-EX vo vchode XX na 4. posch. bytového domu súp.č. XXXX, ktorý je postavený na parc. č. XXXX/XX v k.ú. X. C., okres X. C., obec X. C., zapísanom na LV č. XXXX, a to úplne. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalobkyni proti žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Znalkyni PhDr. Mgr. Elene Fortis, EČ: 915117 súd priznal proti žalovanému náhradu znalečného v rozsahu 100%. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj zisteným skutkovým stavom.

1.1 V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na podanú žalobu zo dňa 23.04.2015, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd úplne vylúčil žalovaného z užívania bytu nachádzajúceho sa v X. C.. Žalobu odôvodnila tým, že jej manželstvo so žalovaným bolo dňa 04.12.2013 rozvedené, pričom byt, z ktorého požaduje žalovaného vylúčiť, je v ich bezpodielovom spoluvlastníctve, ktoré do podania žaloby nebolo vysporiadané a obaja v tomto byte bývajú aj s dvoma maloletými deťmi. Počas trvania manželstva a aj po rozvode bola zo strany žalovaného vystavená fyzickým aj verbálnym útokom, vyhrážaním, ponižovaniu, sledovaniu, obviňovaniu, sexuálnemu obťažovaniu, schválnostiam, vydieraniu zo strany žalovaného, v dôsledku ktorých trpí pocitmi úzkosti, beznádeje a depresívnymi stavmi. Svedkami útokov boli aj maloleté deti, čím trpela a dodnes trpí najmä maloletá dcéra. Spolužitie so žalovaným v spoločnom byte sa z dôvodov fyzického a psychického týrania žalobkyne a psychického týrania maloletých detí stalo neznesiteľným. Poukázala na uznesenie vyšetrovateľa OR PZ Nitra, ktorým bol žalovaný obvinený zo spáchania trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods.1 písm. a), b) ods.2 písm. d) Trestného zákona, ako aj na uznesenie Okresného súdu Nitra č.k. 25C/150/2015-19 zo dňa 19.03.2015, ktorým bolo žalovanému predbežným opatrením zakázané vstupovať do spoločného bytu.

1.2 Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že strany sporu sú bývalými manželmi a ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Nitra č.k. 11P/311/2013-32 zo dňa 04.12.2013, právoplatným dňa 10.12.2013. Nespornou bola skutočnosť, že žalobkyňa a žalovaný sú vlastníkami bytu č. XX-EX, na 4. poschodí, vo vchode XX bytového domu súp. č. XXXX v k.ú. X. C., postavenom na parcele č. XXXX/XX, spolu s priestorom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v podiele XXXXX/XXXXXXXX-in v spoluvlastníckom podiele X/X, tak ako to vyplýva z LV č. XXXX pre kat.úz. X. C., ktorý byt je predmetom prebiehajúceho konania o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva. Súd prvej inštancie po posúdení všetkých dôkazov a skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, mal za to, že žalobný návrh je dôvodný, nakoľko boli naplnené všetky zákonné predpoklady pre úplné vylúčenie žalovaného z užívania vyššie označeného bytu. Zo skutkového stavu po zhodnotení všetkých výpovedí (žalobkyne, žalovaného i svedkov v trestnom konaní) vyplynulo, že medzi stranami sporu počas manželského spolužitia, a to najmä od roku 2012, došlo k vážnemu narušeniu ich vzťahu, ktorý vyústil do rozvodu ich manželstva. Uvedené medzi stranami sporu viedlo ku konfliktným situáciám prejavujúcim sa najmä v častých hádkach, čo mal súd za preukázané výpoveďami svedkov (najmä susedov) v trestnom konaní, ktorí zhodne uvádzali, že z ich bytu bolo počuť hádky, pričom kričala hlavne žalobkyňa. Svedkami konfliktov boli v niektorých prípadoch aj ich maloleté deti. Maloletý P. potvrdil, že bol svedkom konfliktu rodičov, ktorý vyústil do fyzického kontaktu strán sporu, pri ktorej žalovaný dal žalobkyni facku, pričom maloletý uviedol, že to bolo asi päťkrát, možno aj viac. I sám žalovaný potvrdil, že žalobkyni dal facku a v rámci výsluchu pred orgánmi činnými v trestnom konaní potvrdil, že pri konflikte žalobkyňu chytil za pás alebo hrudník a odsotil ju preč. Žalobkyňa počas výsluchov pred orgánmi činnými v trestnom konaní uvádzala viaceré fyzických útokov, o ktorých sprostredkovane hovorili viacerí svedkovia. Zo znaleckých posudkov vyplýva, že žalobkyňa je hypercitlivá a do určitej miery u nej možno počítať so skreslením výpovedí, najmä ohľadom častosti fyzických útokov žalovaného, no zároveň z nich tiež vyplynulo, že žalobkyňa nemá sklony ku konfabulácii a jej výpovede majú znaky vierohodnosti. Zo znaleckých posudkov, ktoré skúmali psychický stav žalobkyne mal súd za preukázané (hoci nie všetky sa zhodovali v tom, či žalobkyňa trpí postraumatickým stresovým syndrómom), že u nej boli diagnostikované dlhodobo pretrvávajúce príznaky reaktívne podmienenej depresívne-úzkostnej symptomatiky, prípadne symptomatiky zapadajúcej do rámca postraumatickej stresovej poruchy, ktoré môžu byť v kauzálnej súvislosti so správaním sa žalovaného. Aj znalkyňa MUDr. Romsauerová vypočutá na pojednávaní, hoci postraumatický syndróm u žalobkyni nezistila, uviedla, že vychádzajúc z tvrdení žalobkyne a lekárskeho správ, je možné uviesť, že v minulosti trpela adaptačnou (reaktívnou) poruchou, ktorá odznela po odznení noxy. Súd mal za preukázaný nepriaznivý vplyv konania žalovaného na psychické zdravie žalobkyne a tiež niekoľkonásobné fyzické napadnutie žalobkyne. Uviedol, že v tomto sporovom konaní nie je potrebné, aby konanie žalovaného dosiahlo intenzitu trestného činu, preto nie je pre súd smerodajné, či žalobkyňa trpí syndrómom týranej osoby. Pre účely tohto konania je postačujúce preukázanie skutočností, že dochádzalo k fyzickému alebo psychickému násiliu, prípade existuje jeho hrozba. Uvedené mal súd na základe vykonaného dokazovania, najmä z obsahu trestného spisu, za dostatočne preukázané. Vzhľadom na pretrvávajúci konflikt sporových strán prejavujúci sa aj viacerými súdnymi a priestupkovými konaniami, ich spolužitie v spoločnej domácnosti by nevyplývalo dobre ani na jedného z nich a neprispelo by k ich duševnej pohode. Je objektívne nepredstaviteľné, že by v prípade spoločného užívania bytu, nedochádzalo i naďalej ku konfliktným situáciám, pri ktorých by mohlo dôjsť k ďalším fyzickým útokom žalovaného na žalobkyňu. Zo znaleckého posudku Mgr. Zabáka č. 27/2015 vyplýva, že u žalovaného pri frustrácii nemožnosti naplňať svoje ambície prichádza k prechodnému výbuchu hnevu, s čiastočnou schopnosťou sebareflexie a prípadné invektívy voči žalobkyni boli výsledkom jeho frustrácie a vystupňovaných konfliktov s exmanželkou. Žalovaný pri výsluchu pred vyšetrovateľom dňa 17.03.2015 uviedol, že občas sa ledva zdržal a mal chuť vylepiť jej facku, zatriasol s ňou, nech sa preberie, no k úderu sa nedostal. Je preto ťažko predstaviteľné, že vzťahy medzi nimi budú korektné a nebude dochádzať k "hraničným" situáciám, kedy vzhľadom na fyzické dispozície strán sporu a vyhrotenú situáciu sa nemusí žalovaný ovládnuť a žalobkyňu môže sotiť (tak ako to vo viacerých prípadoch urobil, čo sám potvrdil), prípadne môže dôjsť k vážnejšiemu fyzickému prejavu. Na základe zistení z vykonaného dokazovania je súd presvedčený, že by ďalšie spolužitie žalobkyne a žalovaného v predmetnom byte nebolo možné bez toho, aby sa opäť neobjavilo, resp. neprejavilo medzi nimi psychické či fyzické násilie v rôznych formách, ako sa toto už prejavilo pri spoločnom užívaní predmetného bytu do odchodu žalovaného z neho. Žalobkyňa sa tak objektívne môže cítiť ohrozená násilím zo strany žalovaného, z ktorého dôvodu je ich ďalšie spolužitie v spoločnom byte podľa názoru súdu objektívne neznesiteľné.

1.3 Súd prvej inštancie skúmal konanie žalovaného aj vo vzťahu k maloletým deťom. Zo znaleckého posudku PhDr. Mgr. Eleny Fortis č.79/2017, jej výsluchu na pojednávaní a tiež zo správ Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vyplynulo, že predmetné konfliktné vzťahy medzi stranami sporu s prvkami násilia u otca - žalovaného, narúšajú aj psychickú pohodu maloletých detí a to najmä maloletej L.. P. otca odmieta, a to najmä v dôsledku verbálneho a brachiálneho správania sa otca vo vzťahu k matke, ktorého sa dopúšťal aj v jej prítomnosti, čo maloletá veľmi ťažko znáša. Podľa citovaného znaleckého posudku v osobnostnej štruktúre maloletej boli diagnostikované prvky anxiózne - depresívnej symptomatiky, emocionálna dekompenzácia s prvkami neurotického prežívania, ktorá je podmienená dlhotrvajúcim stresom podmieneným agresívnym správaním otca maloletej k jej matke, v prítomnosti maloletej. Pri zmienke o otcovi je maloletá emocionálne dekompenzovaná, masívne plače a vzlyká a odmieta o otcovi hovoriť. Samotná predstava a rozhovor o otcovi maloletej emocionálne dekompenzuje a aktivizuje traumatizujúce zážitky s otcom. Vzhľadom na uvedený postoj maloletej by spolužitie strán sporu v spoločnom byte malo na malolete negatívny vplyv, ohrozilo by jej osobnosť a ďalší zdravý psychický vývoj a stresujúce situácie, ktorým bola vystavená, mali na malolete negatívny vplyv v tom, že prestala mať pocit bezpečia a istoty. U maloletého P. súd nemá za dostatočne preukázané, že by jeho spolužitie v spoločnej domácnosti s otcom bolo vylúčené, a to najmä vzhľadom na jeho vyjadrenia vo vzťahu k otcovi, aj na skutočnosť, že maloletý otca sám vyhľadáva. Uvedené však nič nemení na skutočnosti, že ďalšie spolužitie žalobkyne so žalovaným v predmetnom byte by bolo ako pre žalobkyňu, tak aj pre dcéru L. neznesiteľné a ohrozujúce ich právo na život, zdravie a ich ochranu, ktorá má prednosť, resp. požíva z hľadiska práva väčšiu ochranu, než právo žalovaného na užívanie tohto bytu vyplývajúce z jeho spoluvlastníckeho vzťahu. Skutočnosť, že sa žalovaný toho času v predmetnom byte nezdržiava, a to s ohľadom na nariadené neodkladné opatrenie, neznamená, že by žalovaný zmenil svoje správanie voči žalobkyňi a fakt nebyvania žalobkyne a žalovaného spolu v byte spôsobuje, že toho času z objektívnych dôvodov k násilnostiam v predmetnom byte nedochádza. Tvrdenia žalovaného, spočívajúce v tom, že celé konanie žalobkyne je účelové v snahe získať celý majetok pre seba, nemá súd za dostatočne preukázané a táto obrana žalovaného sa vzhľadom na skutočnosť, že jeho vlastnícke právo zostáva zachované v ostatných zložkách, keďže takýmto rozhodnutím súdu druhý manžel nestráca vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti, ale je len obmedzený v jednej z jeho zložiek (právo vec užívať) v záujme ochrany manžela, javí aj ako neúčinná. Po vykonanom dokazovaní, zväziac všetky vyššie uvedené skutočnosti, dospel súd k záveru, že sú splnené základné zákonné predpoklady pre vylúčenie žalovaného z užívania predmetného bytu, preto žalobe v plnom rozsahu vyhovel.

1.4 O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku a žalobkyňi, ktorá mala plný úspech vo veci priznal proti žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100% . Počas konanie nevyplývalo, že by v danej veci bol dôvod na aplikáciu ustanovenia § 275 Civilného sporového poriadku. Zároveň rozhodol o priznaní náhrady znaleckého znalkyni PhDr. Mgr. Elene Fortis voči žalovanému podľa ustanovenia § 208 ods.3, §253 ods.1, §258 ods.2 a § 259 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto rozsudku podal písomne v zákonnej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov podľa §365 ods.1 písm. b), f), h) Civilného sporového poriadku a žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol. Žalovaný uviedol, že nesúhlasí s ustálenými skutkovými zisteniami súdu, na základe ktorých prijal právny názor, v ktorom ho úplne vylúčil z užívania bytu patriaceho do BSM. Poukázal na to, že tvrdenia žalobkyne sa nezakladajú na pravde a udáva skutočnosti, ktoré neboli preukázané. Z vykonaných dôkazov predložených v trestnom konaní vyplynulo (ZP č. 18/2015 vypracovaný Ústavom pre znaleckú činnosť v Psychológii a Psychiatrii spol. s r.o.), že účelom trestného oznámenia bola strata existenčných istôt, ktoré po rozvode nastal, pričom negatívna emócie, ktoré žalobkyňa voči nemu prechováva, môžu mať vo vzťahu k výpovediam skreslenú formu. Ďalej uviedol, že medzi stranami sporu nie je sporné, že nehnuteľnosť vo vzťahu, ku ktorej sa žalobkyňa domáhala jeho vylúčenia z užívania, teda 3-izbový byt v X. C. na adrese P. XXXX/XX, tvorí ich zaniknuté BSM, pričom do dnešného dňa nebolo ich BSM vysporiadané. Zo strany žalobkyne nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by sa jednak počas manželského spolužitia, prípadne po rozvode manželstva, žalovaný voči žalobkyňi a k obom maloletým deťom správal ňou uvedeným spôsobom. Žalovaný uviedol, že v spornej nehnuteľnosti od 16.03.2015 nebýva a boli mu zo strany súdu uložené obmedzujúce opatrenia, z ktorých vyplýva nemožnosť jednak sa priblížiť k žalobkyňi, ako aj vo vzťahu k maloletým deťom a to všetko len na základe tvrdení žalobkyne v jej trestnom oznámení, ktoré do dnešného dňa neboli vyhodnotené zo strany orgánov činných v trestnom konaní, že by sa takéhoto konania dopustil. Nie je preto opodstatnený záver o dôvodnosti poskytnutia ochrany žalobkyne pred

takýmto správaním z jeho strany podanou žalobou, pretože takúto dôvodnosť žalobkyňa nepreukázala. Žalobkyňa musí podľa názoru žalovaného preukázať, že došlo z jeho strany k psychickému alebo fyzickému násiliu, resp. že je tu hrozba takého násillia aj do budúcnosti a obmedzenie žalovaného ako vlastníka v užívaní musí byť v danom prípade dôsledkom protiprávneho správania sa, ktoré však doteraz v konaní zo strany žalobkyne nebolo preukázané. Z uvedeného dôvodu žalovaný namietal právny záver dôvodnosti žaloby podľa § 146 ods.2 Občianskeho zákonníka, keď neboli splnené podmienky pre jeho vylúčenia z užívania bytu. Žalovaný vo svojom odvolaní poukázal i na to, že postupom žalobkyne a následne i postupom súdu boli porušené čl. 6, 8, 9 Civilného sporového poriadku ako aj koncentračná zásada uvedená v § 181 Civilného sporového poriadku a to tým, že na pojednávaní dňa 16.03.2018 právny zástupca žalobkyne uviedol, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania a napriek tejto skutočnosti navrhol vypočuť PhDr. Mgr. Eleny Fortis a tento dôkaz bol na ďalšom pojednávaní dňa 28.05.2018 aj vykonaný, napriek tomu, že s takýmto návrhom žalovaný nebol oboznámený, nemohol sa k nemu vyjadriť a pripraviť sa na daný výsluch prípravou otázok. Súd prvej inštancie si osvojil závery dôkazov zo strany žalobkyne bez ohľadu na nezákonnosť vykonania týchto dôkazov a absolútne nebral do úvahy tvrdenia žalovaného, podporované aj závermi uznesení v trestnom konaní a znaleckých posudkov, ktoré boli vykonané pre účely trestného konania a ktoré boli získané zákonným spôsobom.

3. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadrila žalobkyňa, ktorá uviedla, že súd v odôvodnení rozsudku vyčerpávajúco a presvedčivo vysvetlil skutkové závery a právne úvahy, na základe ktorých žalobe vyhovel, pričom žalovaný v odvolaní nepredložil argumenty, ktorými by závery súdu účinne spochybnil. Naopak žalovaného usvedčuje výpoveď žalobkyne, vyjadrenia detí, svedkov, znalcov a znalecké posudky. Ďalej uviedla, že žalovaný aj po vznesení obvinenia svojím správaním potvrdzuje výpoveď žalobkyne. Od prvého dňa po prepustení zo zadržania sa dopúšťa schválností - bez upozornenia dal žalovaný odpojiť internet, neodovzdával faktúry za elektrinu ale s prepisom odberateľa na žalobkyňu nesúhlasil, bez upozornenia prestal platiť hypotéku, platobné informácie žalobkyni neposkytol, ale keď žalobkyňa pre nedostatok informácií nezaplatila správne splátku a prišla upomienka, tak ju začal telefonicky a odkazmi posielanými prostredníctvom syna terorizovať, kľúče od pivnice jej nedal k dispozícii ani na základe predbežného opatrenia súdu, neplatí hypotéku, neplatí výživné, stretnutiam so žalobkyňou sa napriek zákazu nevyhýba, ale ich vyhľadáva, rovnako vyhľadáva zámienky na telefonovanie žalobkyni, vyhľadáva stretnutia s maloletou Natáliou, s ktorou má predbežným opatrením styk zakázaný. Žalobkyňa uviedla, že oznámenia o priestupku, ktoré podala boli skutočne odložené alebo zastavené, ale nie z dôvodov skutkových, ale z dôvodov právnych. Žalovaný dokonca ich pravdivosť ani nepoprel, ale poskytoval rôzne alternatívne a nie veľmi presvedčivé vysvetlenia dôvodov svojho konania, ktorým žalobkyni zneprijemňoval život. Správny orgán správanie žalovaného nevyhodnotil ako naplňajúce skutkovú podstatu priestupku, skutkové pochybnosti však nevyslovil. Poukázala na niektoré vyjadrenia žalovaného v rámci výsluchu pred vyšetrovateľom, v ktorých sám potvrdil násillie voči žalobkyni, ktoré vysvetľuje tým, že ho urazila a konal v amoku. Žalovaný si ani po niekoľkých rokoch trvania trestného stíhania nedokáže uvedomiť, že na údajnú urážku nemôže reagovať fyzickým násillím, a nie je oprávnený žalobkyňu fyzicky trestať. Pokiaľ v konfliktných situáciách žalovaný reaguje v amoku, o to naliehavejšia je potreba vylúčiť ho z užívania spoločného bytu. Aj z výpovede maloletého P. C. je pritom zrejmé, že fyzických útokov na žalobkyňu sa žalovaný dopúšťal opakovane. Ďalej uviedla, že žalovaný býva v rodičovskom dome vo E. so svojou matkou, kde má zabezpečené bezplatné bývanie a úplne zjavne dramatizuje svoju bytovú situáciu vydávaním sa za bezdomovca. Tieto skutočnosti sú pre rozhodnutie o žalobe žalobkyne menej významné, dokresľujú však zníženú dôveryhodnosť tvrdení žalovaného. Žalobkyňa je toho názoru, že vylúčenie žalovaného z užívania bytu je potrebné nielen v záujme ochrany žalobkyne, ale aj maloletých detí. Je úplne nepochopiteľné, že žalovaný vôbec neberie ohľad na svoje deti, ale snaží sa za každú cenu vrátiť do bytu a znovu ich tak vystaviť neprijemným zážitkom, keď aj sám popisuje predchádzajúce spolužitie ako konfliktné, pričom dočasné obmedzenie užívacieho práva žalovaného k spoločnému bytu mu neprivedie neprimeranú ujmu. K námietke žalovaného v odvolaní ohľadne porušenia zásady koncentrácie konania uviedla, že koncentrácia v zmysle § 181 Civilného sporového poriadku je právomocou súdu, ktorú však na pojednávaní dňa 16.03.2018 nevyužil. Znalecké posudky boli súdu predložené dňa 30.01.2018, vrátane znaleckého posudku PhDr. Mgr. Eleny Fortis a boli zaslané právnej zástupkyne žalovaného. Znalecké dokazovanie sa vykonáva dorúčením posudku stranám, prípadne aj výsluchom znalca. Žalovaný s ním bol oboznámený a voči výsluchu znalkyne nenamietal.

4. Po predložení spisu odvolaciemu súdu bol zo strany žalobkyne dňa 09.05.2019 predložený znalecký posudok PhDr. Mgr. Eleny Fortis č. 20/2019, vyhotovený pre konanie vedené na Okresnom súde

Nitra pod sp.zn. 11P/164/2015 a dňa 16.03.2020 bol predložený rovnopis sťažnosti poškodenej C. C. proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Nitra č.k. Pv 157/15/4403-208 zo dňa 12.02.2020, o postúpení trestnej veci proti obvinenému I. C. stíhanému za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby na priestupkové konanie, ďalej rozsudok Okresného súdu Nitra č.k. 11P/164/2015-569 zo dňa 25.09.2019, ktorým bolo rozhodnuté o zákaze styku otca s mal. L. a kópia zápisnice z pojednávania v uvedenej veci zo dňa 10.05.2019. Žalovaný v rámci odvolacieho konania predložil odvolaciemu súdu dňa 25.02.2020 uznesenie Okresnej prokuratúry Nitra č.k. 1Pv 157/15/4403-208 zo dňa 12.02.2020, ktorým bolo rozhodnuté o postúpení trestnej veci proti obvinenému I. C. stíhanému za zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby na priestupkové konanie. Ide o listiny, ktorých obsah je známy obom stranám konania a pochádzajú z obdobia po rozhodnutí súdu prvej inštancie.

5. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, § 362 ods.1 CSP), viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi (§ 379 a § 380 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

6. Predmetom konania je žaloba žalobkyne podaná na súde prvej inštancie dňa 23.04.2015, ktorou sa domáhala aby súd rozhodol o vylúčení žalovaného z užívania bytu, ktorý je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného. Žaloba bola žalobkyňou podaná podľa ustanovenia § 146 ods.2 Občianskeho zákonníka, s odôvodnením, že počas manželstva aj po rozvoде bola ona i maloleté deti vystavená násiliu zo strany žalovaného a ich spolužitie v byte je neznesiteľné.

7. Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takéhoto násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo k bytu, patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, prípadne z jeho užívania vylúčiť.

8. Ustanovenie § 146 ods. 2 OZ umožňuje obmedzenie násillného správania manželov pri riešení nezhôd vyplývajúcich z bezpodielového spoluvlastníctva manželov v prípade, ak sa jeden z manželov dopúšťa fyzického alebo psychického násillia. Obmedzenie resp. vylúčenie užívacieho práva prichádza do úvahy len vtedy, ak vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnej domácnosti dochádza k fyzickému alebo psychickému násilliu, resp. k hrozbe takýmto násillím. Predpokladom pre použitie vyššie uvedenej občianskoprávnej sankcie proti druhému manželovi je: a) existencia bezpodielového spoluvlastníckeho vzťahu manželov k domu alebo bytu, b) existencia spolužitia obidvoch manželov v dome alebo v byte, c) existencia fyzického alebo psychického násillia, eventuálne existencia, čo i len hrozby takéhoto násillia, d) realizácia násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo v byte, nachádzajúcim sa v bezpodielovom spoluvlastníctve, e) neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia z dôvodov uvedených pod písmenom c) a d). Pojem násillie nie je v právnom predpise definovaný, ale znamená najčastejšie označenie fyzického ataku resp. postupu, pri ktorom človek spôsobuje ujmu druhému človeku. Násillím je každá forma ublíženia, prejavu nadvlády, vyhrážania sa, zneužívania moci, fyzického a sexuálneho nátlaku. Násillím je každý čin, ktorého následkom je, že obeť robí niečo, čo nechce robiť, alebo jej bráni robiť niečo, čo robiť chce, prípadne v nej vyvoláva strach. Násillie nemusí obsahovať fyzický kontakt s obeťou, pretože zastrášovanie, slovné vyhrážky a psychické násillie môžu mať rovnako silné následky. Psychické násillie je každé správanie, ktoré priamo narúša slobodnú vôľu a sebaúctu iného človeka. Nezanecháva síce viditeľné poranenia, ale napriek tomu môže byť najhoršou formou násillia. Fyzické alebo psychické násillie v zmysle ustanovenia § 146 ods.2 OZ nemusí vykazovať znaky trestného činu, môže ísť iba o priestupok proti občianskemu spolunažívaniu, prípadne postačuje iba hrozba takéhoto násillia. Neznesiteľnosť spolužitia v dôsledku fyzického alebo psychického násillia musí mať takú intenzitu, ktorá je spôsobilá natoľko znížiť kvalitu spolužitia v spoločnej nehnuteľnosti, že toto spolužitie bude možné objektívne považovať za neznesiteľné. To znamená, že pomery v byte vyvolané jedným manželom nedovoľujú druhému manželovi a deťom, či iným blízkym osobám bývajúcim v byte, byť pokojne užívať bez strachu o svoju osobu a strachu o svoj život a zdravie. Strach a obavy z príkoria môže vyvolávať akákoľvek forma násillia.

9. V prejednávanej veci nebolo sporné, že strany konania - bývalí manželia sú bezpodieloví spoluvlastníci 3-izbového bytu v X. C., zapísaného v LV č.XXXX pre kat.úz. X. C.. Ich manželstvo, z ktorého pochádzajú dve deti P. a L., bolo rozsudkom Okresného súdu Nitra č.k. 11P/311/2013-32 zo dňa 04.12.2013 rozvedené. Z rozsiahleho dokazovania a vyhodnotenia dôkazov jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti mal súd prvej inštancie za preukázané, že minimálne od roku 2012 pretrváva medzi manželmi konfliktná a napätá situácia, spôsobená násilníckym správaním žalovaného, či už vo forme psychického nátlaku vyvolávaním častých hádok, alebo i fyzickým kontaktom a to fackami, chytením za pás alebo hrudník, trasením a sácaním. Na základe trestného oznámenia, ktoré podala žalobkyňa bolo začaté trestné stíhanie žalovaného pre zločin týrania osoby blízkej a osoby zverenej podľa § 208 ods.1 písm. a), odsek 2 písm. d) Trestného zákona, ktoré zatiaľ nebolo právoplatne ukončené. Žalobkyňa a žalovaný už nežijú v spoločnej domácnosti, a to od 16.03.2015, kedy bol žalovaný zadržaný a následne dňa 19.03.2015 bolo uznesením Okresného súdu Nitra č.k. 25C/150/2015-19 nariadené neodkladné opatrenie, ktorým súd zakázal žalovanému vstupovať do bytu. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že na strane žalobkyne existuje dôvodná obava minimálne z psychického násillia alebo hrozby takýmto násillím zo strany žalovaného a z uvedeného dôvodu považoval za preukázanú aj neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia rodiny.

10. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu potrebnom pre zistenie rozhodujúcich skutočností, pričom z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie aj podrobne a presvedčivo odôvodnil. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a preto nepovažuje za nutné opakovať tie isté dôvody a v súlade s ustanovením § 387 ods.2 CSP naň v podrobnostiach poukazuje.

11. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia odvolací súd konštatuje, že z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplývajú také skutočnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že žalovaný sa správal voči žalobkyni i deťom spôsobom, ktorý mohol objektívne narúšať pokojné spolužitie v byte a vyvolávať v žalobkyni i v deťoch pocit strachu a obavy z psychického a fyzického násillia. Odvolací súd poukazuje predovšetkým na výpoveď maloletého P., ktorý v rámci trestného konania vypovedal, že bol svedkom toho, ako sa rodičia hádali, ocino maminu ubil, dal je facku asi 5 krát, možno aj viac, maminu videl aj ležať na zemi v obývačke, ako aj na vyjadrenie mal. L. pred detskou psychologičkou PhDr. Miriam Pergerovou, ktorá uviedla, že videla, ako ocko búcha maminu o stenu a o zem a začal ju biť. Zo zvukového záznamu pohovoru s maloletými deťmi na ÚPSVaR Nitra vyplýva, že obe boli prítomné a videli, keď otec uderil matku rukou po tvári, mal. L. uviedla, že otec robil mamine zle a mal. P. potvrdil že rodičia sa často hádali a hlavne otec veľmi často po mamine kričal z rôznych dôvodov. Nakoľko deti žili v spoločnej domácnosti a boli priamo účastníkmi konfliktných situácií, ich vyjadrenie možno považovať za kľúčové. V kontexte s výpoveďou ďalších svedkov (napr. K., I.), predložených listinných dôkazov - lekárskeho správ, znaleckých posudkov, vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra, Odbor kriminálnej polície ČVS: ORP-389/1-VYS-NR-2015, možno vyvodit', že žalovaný sa dlhšiu dobu správal voči žalobkyni násilníckym spôsobom. Skutočnosť, že medzi stranami konania došlo k narušeniu vzťahov a vzniku konfliktov, nikoho neoprávňuje riešiť situáciu vytváraním napätaj až neznesiteľnej situácie a už vôbec nie fyzickým napadnutím. Odvolací súd je toho názoru, že i keď v konaní boli produkované aj dôkazy, z ktorých vyplýva, že žalovaný nepôsobil ako agresívny a násilnícky človek a teda sa nemohol dopúšťať voči žalobkyni fyzického a psychického násillia (napr. svedkovia B., E.), treba uviesť, že autentické vyjadrenie detí považuje súd za vierohodné a presvedčivejšie, ako vyjadrenia a stanoviská osôb, ktoré vyjadrovali svoj názor k určitým skutočnostiam na základe toho, ako sa im „zvonka“ javili. Pokiaľ ide o doposiaľ neukončené konanie vo veci trestného stíhania žalovaného vedené na OR PZ Nitra pod ČVS: ORP-389/1-VYS-NR-2015 a opakované postúpenie tejto veci na priestupkové konanie, odvolací súd poukazuje na to, že pre posúdenie existencie fyzického a psychického násillia v zmysle ustanovenia § 146 ods.2 OZ, nie je potrebné, aby toto násillie naplňalo znaky skutkovej podstaty zločinu týrania osoby blízkej a osoby zverenej, ale môže ísť aj o priestupok resp. iba o hrozbu násillia. Z uvedeného dôvodu definitívny výsledok trestného stíhania z hľadiska právnej kvalifikácie skutku, nie je relevantný. K intenzite neprijateľnej kvality spolužitia, ktorá musí naplňovať znaky neznesiteľnosti, odvolací súd poukazuje najmä na znalecké posudky, ktoré (i keď s určitými odchýlkami), svedčia o vplyve uvedenej ťaživej situácie na zdravie žalobkyne, u ktorej boli diagnostikované dlhodobé pretrvávajúce príznaky reaktívne podmienenej depresívne-úzkostnej symptomatiky, prípadne symptomatiky zapadajúcej do rámca postraumatickej stresovej poruchy, ktoré môžu byť v kauzálnej súvislosti so správaním sa žalovaného i na zdravotný stav mal. L., u ktorej boli diagnostikované prvky

anxiózne - depresívnej symptomatiky, emocionálna dekompenzácia s prvkami neurotického prežívania, ktorá je podmienená dlhotrvajúcim stresom podmieneným agresívnym správaním otca maloletej k jej matke, v prítomnosti maloletej. K podmienke existencie spolužitia oboch v byte, odvolací súd poukazuje na to, že na základe návrhu žalobkyně zo dňa 18.03.2015, podanom na súd po zadržaní žalovaného, bolo Okresným súdom Nitra nariadené neodkladné opatrenie uznesením č.k. 25C/150/2015-19 zo dňa 19.03.2015, ktorým súd zakázal žalovanému vstupovať do spoločného bytu s tým, že zároveň uložil žalobkyni, aby do 30 dní od právoplatnosti uznesenia podala žalobu vo veci samej, čo sa aj stalo podaním predmetnej žaloby o vylúčenie žalovaného z užívania bytu. Žalovaný bol povinný právoplatné a vykonateľné neodkladné opatrenie rešpektovať a na jeho základe ani nemohol vstupovať do bytu, čo ale nemusí znamenať, že by do bytu nevstupoval a nezdržoval sa tam aj za predpokladu, že by takýto zákaz neodkladným opatrením uložený nebol.

12. Pri posúdení všetkých okolností konkrétneho prípadu, ktoré sú pre rozhodnutie veci podstatné, odvolací súd uvádza, že považoval podmienky pre aplikáciu § 146 ods.2 OZ za splnené, pričom rovnako ako súd prvej inštancie zdôrazňuje, že v danom prípade musí právo chrániť slabšiu stranu a preto ochrana pred násilím alebo hrozbou násilia je dôležitejšia než dočasný zásah do vlastníckych práv žalovaného. Odvolací súd konštatuje, že vylúčenie žalovaného z užívania nehnuteľnosti nemá trvalý charakter, ale je iba dočasné. Vlastnícke právo žalovaného k nehnuteľnosti (bytu) zostáva i naďalej zachované, pričom obmedzený je iba v rozsahu jeho užívania. Pokiaľ v budúcnosti dôjde k zmene vlastníckych pomerov k nehnuteľnosti napr. v rámci vyporiadania BSM po rozvoze manželstva, ten z manželov, ktorý sa stane výlučným ich vlastníkom bude mať i všetky práva viažuce sa k jeho vlastníctvu v zmysle § 123 OZ, teda právo predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

13. K námietke žalovaného v odvolaní, týkajúcej sa porušenia koncentračnej zásady a prihladnutie na dôkaz výsluchom znalkyne PhDr. Mgr. Eleny Fortis, ktorý mal byť vykonaný nezákonne, odvolací súd poukazuje na § 470 ods.2, druhá veta CSP, podľa ktorej sa ustanovenie o sudcovskej koncentrácii konania na predmetnú vec, začatú dňa 23.04.2015, teda pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, nepoužije, keď nevykonanie tohto dôkazu by bolo v neprospech strany, ktorá ho navrhla. Odvolací súd tiež dodáva, že vykonanie dôkazu výsluchom PhDr. Mgr. Eleny Fortis bolo oznámené právnej zástupkyni žalovaného e-mailom dňa 03.05.2018, pričom výsluch sa uskutočnil na pojednávaní dňa 28.05.2018. Následne boli vypočutí i znalci MUDr. Katarína Romsauerová na návrh žalovaného a MUDr. Ivan André PhD. na návrh žalobkyně, čím bol zachovaný princíp rovnosti strán sporu.

14. Na základe všetkých uvedených dôvodov odvolací súd odvolanie žalovaného nepovažoval za dôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Za správny považoval aj výrok o nároku na náhradu trov konania, keď s poukazom na § 255 ods. 1 CSP priznal nárok úspešnej žalobkyni voči neúspešnému žalovanému. Podľa rovnakej zásady súd priznal i nárok na náhradu trov znalkyne, ktoré vznikli v súvislosti s jej výsluchom na pojednávaní, keď správne aplikoval ustanovenia § 208 ods.3, § 253 ods.1, 258 ods.2 a § 259 CSP.

15. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods.1 CSP tak, že žalobkyni, ktorá bola úspešná v odvolacom konaní, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

16. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).